UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Avthentica, Et Institvtiones

Bartolus

Lugduni, 1567

Locatione [et] condictione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96136

Visual Library

¶De locatione ⁊ conductione. Rub.

☞Locatio poteſt conferri arbitrio alieno ſicut emptio.
1 Opere vbi preſtate ſunt indebite que licet repeti non poſſint, ta
2 men repetitur earum eſtimatio.
Scholaris qui conduxit cameram, quando poſſit ſubſtituere a
3 lium loco ſui.

Locatio, ⁊ cõductio ⁊c.
Dicit ergo litera quod id qđ dictum eſt ſimplici
ter de emptio. ⁊ vendi. ſ. quãti Titius rem eſti
mauerit, res vẽdat, ĩtelligit etiã in locatiõe. ſ. qđ
ſi merces promittãtur quanti Titius eſtimaue
1 rit. †Sed pone ſcholaris venit ad burg. ⁊ đt ei, vt ſibi locaret do
mũ, ⁊ ipſe ꝓmittat mercedẽ quãti Titius eſtimauerit ĩfra annũ,
factum eſt ꝙ burgen. ſcholari locat domuꝫ. iſte ſcholaris domuꝫ
inhabitat: deinde circa finẽ anni vel mẽſis venit burgẽ. ad ſcho
larem vt eat ⁊ ſciat q̃ꝫ mercedẽ Titius eſtimare voluerit. Titius
volẽs ꝙ ſcholaris nõ ſoluat aliquid, nõ vult eſtimare mercedem
aliquam. et ita nulla eſt locatio, ſicut in caſu ſimili nulla eſſet vẽ
ditio. dices tu, ꝑcedentis tẽporis vſum dom⁹ ſcholarẽ locauiſſe.
reſpõdeo, nõ ipſo habet hec cõditio ſine cã, ex hoc cõtract⁹ nul
lus eſt cõſtat ſcholarẽ habuiſſe vſum domus ſine cauſa: vnde di
co q̃ ex quo vſus ipſe repeti nõ poteſt, repeteretur eſtimatio illi⁹
2 vſus: ex hoc probo per ſimile. nã lex dicit ꝙ † vbi opere preſta
te ſunt indebite, cũ he repeti nõ poſſũt, tñ reperit earũ eſtimatio
ff. de condi. ind. l. ſi non ſortẽ. §. libert⁹. ita hic cũ vſus ipſe repeti
nõ põt per conditionẽ ſine cauſa, tñ eius eſtimatio repeteretur.
ſequitur in bene poliẽda poſtea, id eſt poſtquã falſo ſarcinauerit.
nã tũc demũ hꝫ preſcriptionem ver. qꝛ aut poſſet penitere ille q
ſarciẽda veſtimẽta dedit. ff. de cõdi. ob cauſã. l. pecunia ſic ergo
vides ꝙ ſi ita dicat quod locautur opere fullonis, ita poſtquam
ſarcinauerit quãti int̃ eos placuerit merces cõſtitutas nõ eſt lo
catio, ſed cõſtituat̃: naſcitur p̃ſcrip. verb. actio, ſꝫ opponit̃ de l. j.
mãdati. §. vlt. diſtiguit̃, aut nulla merces interuenit, ⁊ tũc agit̃ p̃
ſcrip. verb. hic đt lex: ſꝫ ego dico, ꝙ etiam ſi non fuit dictum de
mercede certa, vel incerta, tñ ſi ſit perſona q̃ cõſueuit locare ope
ras ſuas, dico ꝙ agitur preſcrip. ver. nã ex cõditiõe perſone cõ
iecturam⁹ tacitã volũtatẽ q̃ eſt de mercede. ff. de vſu. ⁊ habi. l. ple
nũ. §. equitĳ. nã male iudicauit quidã ꝺ ſeruiẽte q ꝑ ſcholari lite
ras detulit ad parẽtes ſcholaris: tũc ſcholaris dixerat, ꝙ ſi veni
ret bene ſatiſfaceret. nã iudex iudicauit nã ex q̊ merces erat ĩcer
ta, peti iõ poterat ꝑ legẽ. ff. mãdati. l. mutuã pecuniã. §. ſalariuꝫ.
ipſe tulit ſentẽtiã ꝯ iſtu §. nã hic eſt merces certa vel ĩcerta: ſub
intelligeret̃ ſi eſſet perſona, nõ eſſet gratis factura, qꝛ conſueuit
locare operas ſuas, vnde dico ꝙ ſalariũ qđ datur gratia hono
ris, ⁊ remittitur ei qꝛ alias gratis eſt facturus: ⁊ hic hꝫ locum ac
tio mãdati, nec peti poteſt ſi ſit incertũ, ⁊ merces que hꝫ locum in
caſibus qui non fiunt gratis, ⁊ ſi ſit certa, ⁊ in pecunia habet locũ
locatio ⁊ cõductio, vt hic: ſi incerta, tũc habet locũ preſcrip. ver.
actio vel ſi nulla: ſi tamẽ ſit talis ille q preſtat operas q cõſueuit
3 locare operas, vt ſ. dixi in fi. huius ti. tacet gl. queſtionẽ, †an ſcꝫ
ſcholaris qui conduxit hoſptiũ vel camerã, poſſet ſubſtinere in
camera aliũ loco ſui gl. dixit ꝙ non: qꝛ hoc potius reſpicit ſocie
tas que fuerit inter illos ſocios: ⁊ ita veniat ſubſtitut⁹ in locatio
ne, cui⁹ natura eſt, vt veniet heres vel ſubſtitutus. ſꝫ certe gl. nõ
probat hoc: vnde ita poſſem dicere, ꝙ locatio inſpiceretur. nam
hic viderentur duo cõtractus habiti cũ diuerſis: nam vnus ha
bitus cum burgẽſe locãte alĳs conſocĳs de ſocietate pone ergo
quod venit ſcholaris recedens a burgenſ. dñe faciatis ſeu ꝑmit
tatis quod iſte ſubſtitutus a me inhabitet cameram quam a vo
bis conduxi: certe burgen. nullo mõ poterit prohibere, quo mi
nus inhabitet ſubſtitut⁹: qꝛ de ſocietate iuuenis ſcholaris rece
dens niſi ad ſe. Itẽ ſcholares qui ſunt in domo, cũ ꝓhibere non
poſſint ne inhabitet, ſed ſolum ſocietatem denegare. ⁊ hec vera ſunt
vbi contractus habiti ſunt cũ diuerſis, ſed pone qđ vnus ſocius
principaliter cõduxit: deinde locat cameras alĳs ſocĳs poſt ve
nientib⁹: certe hoc nõ poſſet verũ dicere gl. qđ nõ ſuccedat ſocius
ſubſtitutus ſocĳ recedẽtis, ⁊ dicẽt ſic ei ſocĳ, nõ eſt admittẽdus in
locũ ſocĳ conductoris, qꝛ non fuit ſimplex cõductio habita ſocie
tatis cã: vnde ſecus in ſimplici conductione, qđ ꝓbo, nã dicit lex
quod vbi non eſt vẽditio ſimpliciter ſed dotis cã, vt qñ maritus
repetit rem eſtimatam dotis cã ibi enim lꝫ ſit venditio, tñ qꝛ nõ
eſt ſimplex ſed dotis cauſa, iudicabitur ſecundum naturã dotis.
ff. de iur. do. l. quoties: ſic ⁊ hoc ex quo facta fuit locatio ſocieta
tis cauſa, ſortiuntur naturam iuris ſocietatis. Itẽ ad hoc facit
lex, q̃ dicit, duo ineũt ſocietatẽ ad ꝯducẽda publica vectigalia,
certe habes, hic nunq̃ꝫ ſuccedet niſi exp̃ſſe fuerit dictũ. Et ita vi
deo quod inſpicimus naturã ſocietatis nõ autẽ naturã cõductio
nis vt probatur. ff. pro ſocio. l. vel adeo, ⁊ l. verum. §. in herede.
ſi hoc eſt dico quod alĳ ſocĳ non poſſunt ipſum prohibere niſi ſit
ille qui locante ei: ſed illi licet ſubſtitutuꝫ prohibere ⁊ ſi nõ ꝓhi
beat tũc alĳs ex cõducto, vt C. loca. l. fundi. vel tenẽtur alĳ cede
re ius ꝙ habet ſubſtitutũ repellendi. ff. de euictio. l. creditorẽ cũ
l. ſeq. dico ſi burgẽſis omnib⁹ inſimul locauit quod tenetur facto
facere ⁊ faciat vn⁹ ſoci⁹ quod alias locauit: ſed de equitate eſſe di
cenduꝫ, quod ſi ſubſtitutus eſt eque idoneus qui erat ſocius qre
ceſſit ſit recipiendus. C. de epiſ. ⁊ cler. l. qui ſi plus. ꝙ ideꝫ credo
de quo idoneo probatur. ff. de conſti. Bar. ſequitur recta.

¶De iniurĳs. Rubr.

1 ☞Actio iniuriarum an ſit pretoria.
2 Actio iniuriarum an ſit perpetua.
Iniuria a quo eſtimabitur ⁊ qualiter.
3 Libelli forma in actione iniuriarum.
4 Actio iniuriarum an tollatur diſſimulatione.
5 Actione iniuriarũ an teneor, ſi appello aliquã meretricẽ ⁊ ſit me
retrix.
6 Mater familias accipitur ꝓ omni muliere honeſte viuẽtem ali
quando pro muliere magne authoritatis.

Generaliter iniuria ⁊c.
In §. patitur. intellige heredẽ generaliter iniuria
⁊c. iſtum ſic, quod quecũque iniuria fuit facta ſer
uo in contumeliam domini, quod iniurioſus ſẽp,
tenet̃ domino ſibi, ⁊ iniuria fuerit facta ſeruo in
contumeliam ſerui iniurioſus non tenetur domini ſi fuerit iniu
ria atrox. Sequitur in litera ſi communi ſeruo iniuria. ⁊c. hic ⁊
is agunt ratione dominĳ, ſed ex duorum perſona fit eſtimatio, ꝯ.
ff. e. l. non eſt ſolũ. aut fit iniuria ſeruo in cõtumeliã domini ⁊ non
agunt equaliter: ⁊ ſic loquitur hic cũ dicit qđ in ipſis iniurĳs ſit.
ſit pena ſeruo in cõtumeliã ſerui ⁊ poteſt agi ſi eſt atrox. Et nunc
agũt domini ratiõe dominĳ, ⁊ ſic loquitur. l. cõmunia. ſed pone,
ego habeo ſeruitutẽ in liberum hominẽ, verberatur nũqd mihi
modo acquiritur actio iniuriarũ: videt̃ quod nõ quod cũ hic enu
merantur perſone ꝑ quas nobis acquirit̃ actio iniuriarũ ſꝫ ipſe
nõ eſt illis ergo ⁊c. cũ dicas ꝙ ſi in cõtumeliã illi⁹. cui ſeru⁹ ſer
uiebat liber hõ fuerit verberatus, quod dño actio iniuriarum
competat, vt hic. diſtinguo, in qua ꝑſona fuit iniuria facta, per le
gem. ff. de iniu. l. apud Labe. §. generali. tunc dico in qõne pro
poſita, quod ſi in contumeliã domini, ſ. verberatus fuit ſeruiens
liber, duobus competit actio iniuriarũ. nam hic preſumo quod
fuerit in contumeliam dñi verberatus, nam dicit quod quedam
iure fecit, cũ adiret ⁊c. ſecum ducebat ſuos comites: vni ex ſuis
comitib⁹ facta fuit iniuria, certe đr in lege, quod iniuria facta cõ
petit actio iniuriarũ, vt d. l. apud Labe. §. abduxiſſe. ſed poſtea
1 pretores in §. pena, ⁊c. †Sꝫ qualiter põt eſſe qđ dicit litera pla
nũ eſt qđ añ fuit lex quam fuiſſent p̃tores, ⁊c. lex ſtatuit ĩ actione
iniuriarum penã, ⁊ litera iſta dicit, qđ actio iniuriarum eſt preto
ria: ergo inuenta a p̃tore: ergo lex penã ſtatuerat ſuꝑ eo qđ non
dum erat qđ eſt factum dicere. Dñs meus vidit quendam dñm
qui neſciebat rñdere: nam litera iſta dicit aperte qũo eſt hic, nam
credo per legem duodecim tabu. agebatur, ⁊ tunc iniuria: ſed ad
penã aliam ſtatuit, ad quam petere agebatur per legem duode
cim tab. Et ideo hic actio ꝓ tãto dicitur pretoria, qꝛ ad penã a
liam agitur quam ageretur ex lege duodecim tab. eam eſtimare.
2 †Ego etiã dico quod in ciuili iniuria eſtimabitur ab iniuriam
paſſis, ⁊ eſtimabit iudex, paſſus eniꝫ iurabit, quod magis vellet
tanto caruiſſe quã paſſum iſtã talẽ iniuriam: cõdẽnabit iudex ad
tñ. ⁊ hoc dicit, ſed vt dicit nõ reperit̃ lex per quã habebat iura
re paſſus iniuriã ſꝫ ego dico qđ imo eſt lex in ciuili. petat̃ qñ iura
re debeat, ⁊ eius iuramẽto credat̃. ⁊ eſt lex eadẽ: ſed qđ loquitur
in perſona ꝯ quam iuratur, ⁊c. dicit iuramẽto ſpoliati. ſequitur
in litera, ⁊ lex cõcordat ſic nũquid in tribus caſibus, l. Cornelia
hic poſitis, actio iniuria. eſt ꝑpetua t Mart. dicit qđ ſic. nã cum
hic actio ĩ caſib⁹ his ſit ciuilis, dꝫ eſſe perpetua. C. de cõſti. pec. l.
ĳ. ſed alie actiones iniuriarũ tollunt̃ anno ꝯtinuo, vt C. e. l. ſi ꝯui
tĳ. excepta actiõe qđ me. cau. nã illa tollit̃ anno tali vtili nõ cõti
nuo: vt ff. qđ me. cau. ſi cũ exceptione. §. poſt annum. doc. dicunt
ꝯtrium: nã dicunt omnem actionem iniuriarum tolli anno conti
nuo, ſiue ſit ciuilis ſiue p̃toria. vt C. eo. ſi conuitĳ. in hoc concor
dant cũ Martino, qđ me. cau. nõ tollitur anno cõtinuo ſꝫ vtili.
Sꝫ ego certe ſuſtineo opinio. Martini ſic ciuilis, ⁊c. ⁊ ad l. Cor
ne. eo. l. ĩ iure. ꝺ alia iure loquitur, vt verberatus, pulſat⁹, vel do
mũ ſuã ingredi paſſus. Itẽ in hoc qđ doctores approbãt mor